

## ВИЯВ ІНФОРМАТИВНОСТІ ЯК ТЕКСТОВОЇ КАТЕГОРІЇ В ДИКТОРСЬКИХ ПІДВОДКАХ ДО РЕГІОНАЛЬНИХ ТЕЛЕНОВИН

*Статтю присвячено категорії інформативності дикторських підводок у регіональних телевізійних новинах на прикладі інформаційних випусків, створених редакцією черкаської телекомпанії «ВІККА». У роботі подано огляд наукових джерел із теми дослідження, акцентовано на її актуальності, констатовано, що інформативність у дикторських підводках є важливою для новинного контенту, зокрема її наявність у дикторських підводках до теленовин сприяє приверненню уваги аудиторії до них та ефективному анонсуванню. У статті розкрито поняття «дикторська підводка», з'ясовано, що вона становить вступ до новинного сюжету, який відповідає вимогам стислості й змістової насиченості.*

*Під час аналізу дикторських підводок на черкаському телеканалі «ВІККА» виявлено, що на рівні змісту категорію інформативності презентує змістово-фактуальна інформація, використання якої засноване на дотриманні правил наближення до інтересів аудиторії, а також пов'язане з такими якостями, як інформаційна насиченість та новизна. У дикторських підводках до регіональних новин ці якості реалізовані в ключовій, уточнювальній, додатковій та повторній інформації. Композиційно змістово-фактуальна інформація структурована у формі «перевернутої піраміди» й оформлена здебільшого простими синтаксичними конструкціями, написаними зрозумілою широкій аудиторії мовою.*

**Ключові слова:** *інформативність, текст, дикторська підводка, змістово-фактуальна інформація, інформаційна насиченість, новизна інформації, синтаксична конструкція.*

**Постановка проблеми.** Нині телевізійні новини є важливим джерелом актуальної інформації для значної частини аудиторії ЗМІ. Саме з них вона дізнається про найважливіші події в певному регіоні, країні та за кордоном. З огляду на це, теленовини мають відповідати стандартам оперативності, точності, достовірності, вичерпності, неупередженості, збалансованості тощо. Реалізація цих стандартів відбувається в контексті інформативності, що становить засадничу текстову категорію усіх журналістських повідомлень, зокрема й телевізійних новин загалом, і окремих їхніх структурних частин, як-от дикторська підводка. Вона посідає важливе місце в композиції теленовин, має привертати увагу глядача до сюжету й спонукати його переглянути телевізійний матеріал повністю. Від рівня інформативності дикторських підводок значною мірою залежить ефективність телевізійних новин, рівень зацікавлення ними з боку аудиторії (дивитиметься вона їх далі чи перемикне канал). Тож проблема інформативності дикторських підводок потребує докладного вивчення.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Інформативність як текстова категорія неодноразово була об'єктом наукових досліджень. Так, зміст поняття «дикторська підводка» та вимоги до її обсягу з'ясував І. Куляс [3, с. 51]. О. М. Спиридонова охарактеризувала її з позиції текстового компонента телевізійного матеріалу, а також встановила функції підводки в теленовинах [7, с. 128]. Інформативність як текстову категорію усебічно схарактеризували Н. Валгіна [1, с. 152–158], О. Селіванова [6, с. 505–506], К. Філіппов [8, с. 127–129]. Аналіз зазначеної категорії в газетних повідомленнях здійснила Г. Козловська [4]. Різновиди текстової інформації, зокрема в журналістських матеріалах, подав І. Гальперін [2, с. 26–50]. Дослідниця К. Накорякова описала типи текстової інформації за ступенем інформаційної насиченості [5, с. 13–15]. Попри наведену бібліографію констатуємо брак наукових праць щодо вияву категорії інформативності в телевізійних журналістських матеріалах.

Актуальність нашого дослідження зумовлена потребою докладного аналізу особливостей реалізації категорії інформативності в дикторських підводках як вагомого складника новинного контенту та засобу привернення уваги аудиторії до нього. Необхідність пропонованої роботи зумовлена відсутністю наукових розвідок, присвячених дослідженню зазначеної категорії на матеріалі дикторських підводок до новинних сюжетів. Особливої уваги потребує вивчення зазначених елементів на прикладі регіональних телевізійних новин.

Для цього обрано випуски новин черкаського телеканалу «ВІККА» як регіонального телевізійного мовника.

**Мета статті** – проаналізувати особливості реалізації категорії інформативності в дикторських підводках до новин на регіональному телебаченні. Поставлену мету реалізовано за допомогою таких завдань: 1) схарактеризувати дикторську підводку у структурі композиції новинного сюжету й описати її функції; 2) з'ясувати зміст інформативності як текстової категорії загалом та як категорії текстів дикторських підводок на телебаченні зокрема; 3) розкрити змістові й формальні аспекти реалізації зазначеної категорії на прикладі текстів дикторських підводок до новин черкаської телекомпанії «ВІККА».

**Виклад основного матеріалу.** Дикторську підводку в теленовинах можна зіставити із заголовком до газетної публікації, зокрема в інформаційній замітці: подібно до нього підводка, анонсує новину, привертає увагу до сюжету, у якому цю новину розкрито докладно. Вона становить вступ, зачитаний ведучим до сюжету, що має зацікавити глядача й спонукати до перегляду журналістського матеріалу. Якщо реципієнт дослухає й додивиться її до кінця, шанси на те, що й сюжет він перегляне повністю, значно зростають.

Крім того, відповідно до стандартів тележурналістики дикторські підводки, як зазначає О. М. Спиридонова, повинні не лише анонсувати матеріал, але й пов'язувати сюжети між собою в єдину структуру телевізійних новин [7, с. 128]. Дослідниця порівнює зазначений елемент із врізом в інформаційній замітці. У її композиції цей елемент розпочинається відразу після заголовка й становить резюме, основний витяг зі статті. Таку ж функцію виконує дикторська підводка щодо новинного сюжету.

Ефективна реалізація вищезазначеної функції в тексті дикторської підводки безпосередньо залежить від вияву в ньому категорії інформативності, від його інформаційної насиченості й актуальності для глядацької аудиторії. Загалом інформативність кваліфікують як текстову категорію, визначену інформацією, закладеною в повідомленні (І. Гальперін), її концептуальним, ситуативним й енциклопедичним аспектами (З. Тураєва), як текстово-дискурсивну категорію (А. Греймас, О. Воробйова, О. Селіванова), пов'язану і зі змістом інформації, й з її інтерпретаційною фільтрацією у свідомості адресата [6, с. 505].

З огляду на вищезазначене, інформативність у дикторських підводках варто аналізувати у двох аспектах – з позиції їх змісту та з позиції форми його репрезентації. За змістом дикторська підводка є стислим викладом інформації про факти, події, процеси, що відбулися, тривають чи відбуватимуться згодом. Відповідно до типів текстової інформації, виокремлених І. Гальперіном, такі відомості належать до змістово-фактуальної інформації [2, с. 27–28]. Оскільки ця інформація ґрунтується на фактах, то вияв інформативності в текстах дикторських підводок до новин, зокрема регіональних, пов'язаний із такою підтекстовою категорією як фактуальність. Ця підкатегорія ґрунтується на актуальній для аудиторії інформації, декодування якої передбачає її зіставлення з особистим досвідом реципієнта, його знаннями того, що відбувається, прогнозами щодо можливого перебігу подій, а отже, «оптимізує інформаційний баланс» повідомлення [6, с. 506].

Необхідно акцентувати, що на регіональному телебаченні змістово-фактуальну інформацію в дикторських підводках подають відповідно до інформаційних потреб цільової аудиторії, що передбачає реалізацію в їх змісті правил наближення до інтересів аудиторії, за якими журналісти створюють інформаційні матеріали, як-от: наближення в просторі, у часі, наближення до соціальних інтересів глядача та до його загальнолюдських інтересів. Ці правила впливають на формування й специфіку вияву інформативності в зазначених матеріалах. Так, застосування правила наближення до інтересів аудиторії в просторі в дикторських підводках черкаського телеканалу «ВІККА» зумовлене регіональною діяльністю цього мовника. Вони репрезентують змістово-фактуальну інформацію з позиції географічного вектора наближення до інтересів аудиторії Черкащини й можуть бути цікавими для глядача, який проживає в названому регіоні або родом із нього. До прикладу, наведемо текст дикторської підводки на телеканалі «ВІККА»: *«Черкащина уже з бюджетом. Головний фінансовий документ області сьогодні ухвалили депутати.*

*Спрямований він передусім на соціально незахищені верстви населення та бюджетників. І хоч увесь наступний рік область житиме в режимі тотальної економії, нарікань на розподіл коштів не було. Депутати солідарні: в умовах війни та кризи такий кошторис – цілком прийнятний» («ВІККА-новини». – 21.01.15). Наведені факти є значущими для зазначеної вище аудиторії, оскільки від прийнятого документа залежить стабільність і розвиток області протягом поточного року.*

Крім наближення в просторі, представлений приклад також ілюструє правило наближення в часі. Від реалізації цього правила в текстах дикторських підводок залежить така їх якість, як інформаційна насиченість та новизна. Перша якість позначає загальну кількість інформації, яку містить текст [1, с. 152]. Друга якість, на думку А. Козловської, визначає цінність інформації для адресата і її корисність [4, с. 44]. На підставі аналізу змісту дикторських підводок до новин на телеканалі «ВІККА» констатуємо, що в них виявляються обидві схарактеризовані якості текстової інформації. Одним із прикладів цього є підводка: *«З-під ворожих обстрілів – у мирні Черкаси додому. Сотня бійців батальйону „Черкаси” дочекалася омріяної ротації. На Сході хлопці були кілька місяців. І весь цей час перебували в зоні ведення бойових дій» («ВІККА-новини». – 27.01.15). Інформація, подана в підводці до новинного сюжету, була актуальною на момент його виходу в ефір і є важливою для цільової аудиторії.*

Якість новизни повідомлень у проаналізованих інформаційних підводках до новинних сюжетів може мати різну міру вияву. Досліджуючи цей аспект, ми застосували класифікацію К. Накорякової, яка за ступенем інформативної насиченості й новизни виокремила п'ять різновидів текстової інформації – ключову, уточнювальну, додаткову, повторну, нульову [5, с. 13–14]. Результати аналізу засвідчили, що дикторські підводки до теленовин на черкаському телеканалі «ВІККА» можуть містити усі названі різновиди інформації, крім нульової. Перший тип інформації, що являє собою власне новину, якись унікальні відомості, які журналісти розкривають уперше, переважає в зазначених підводках. Ілюстрацією цього типу інформації є такі зразки дикторських підводок: *«На Черкащині стартувала люстрація правоохоронців. Очищення розпочали із керівних кадрів. Першими його пройдуть керманічі обласного відомства. Потому – очільники місцевих підрозділів та їхні заступники» («ВІККА-новини». – 10.04.15); «14-ий маршрут їздитиме по-новому, не заїжджаючи у центр Дахнівки. Таке рішення владців. Курсуватиме туди 31-ий маршрут. Виконкомівці не виключають: згодом той зможе «осісти» в Дахнівці на постійній основі» («ВІККА-новини». – 14.04.15).*

Зазвичай, ключову інформацію в дикторських підводках на регіональному мовнику «ВІККА» журналісти поєднують із додатковими відомостями, які розширюють основну новину. Наприклад, до повідомлення в підводці *«Десятеро черкащан уже притягнули до відповідальності за ухилення від призову. Усі відбулися адміністративним покаранням. Повідомляють в обласному військкоматі»* доповненням слугують висловлювання *«А він становить дві тисячі військовозобов'язаних. Оповіщення ще триває. В обласному комісаріаті говорять, щоб чоловіки не дивувалися, коли повістку їм приносять комунальники чи вручають на роботі. Мовляв, протизаконного тут нічого немає» («ВІККА-новини». – 14.04.15).* У наведеному прикладі перші фрази репрезентують ключову інформацію, що передає суть повідомлення. Решта висловлювань, розширюючи основний зміст, надають додаткові відомості щодо особливостей проходження мобілізації на Черкащині. Останні речення підводки могли б слугувати для оформлення нового повідомлення.

Крім додаткової, для розширення змісту ключових відомостей у дикторських підводках журналісти телеканалу «ВІККА» використовують й уточнювальну інформацію. За твердженням К. Накорякової, такі відомості безпосередньо пов'язані з одиницями тексту, що розкривають основну, тобто ключову, інформацію [5, с. 13]. Прикладом цього є речення: *«Уже з наступного навчального року, окрім диплома про вищу освіту, студенти Черкаського національного зможуть отримати ще й військове звання. Офіцерами запасу вони стануть за два роки навчання»,* що уточнюють такі основні відомості в дикторській

підводці: *«Студентів Черкаського національного навчатимуть тонкощам військової справи. Відкрити тут відповідну кафедру напередодні постановив Кабінет Міністрів України»* («ВІККА-новини». – 31.03.15).

Необхідно зауважити, що в аналізованих дикторських підводках украї рідко їх автори використовують повторну інформацію. Вона не містить новизни, а відтворює повідомлене раніше. Потреба в цих відомостях аудиторія, як правило, має тоді, коли журналісти відстежують розвиток якоїсь ситуації протягом певного часу й повертаються до її висвітлення, щоб показати на якому етапі вирішення вона перебуває. У такому разі повторювані відомості становлять своєрідний бекграунд до повідомленого. Приміром, до новини в дикторській підводці *«Черкаські «навучки» переїхали до нового приміщення. За сприяння владців волонтери облаштувалися на колишній тютюновій фабриці. На новосіллі Юрій Ткаченко пообіцяв ще й докупити їм необхідне обладнання»* висловлювання *«Укроський сухпай», маскувальні сітки та збір гуманітарки. Черкаські «навучки» вже майже рік на волонтерській ниві. Ще восени на гостині у волонтерів побував губернатор. Пообіцяв підшукати для них нове приміщення. Бо тоді тайлися у підвалах»* («ВІККА-новини». – 02.02.15) є нагадуванням аудиторії ситуації, яка відбувалася кілька місяців тому й була свого часу висвітлена журналістами. За допомогою повторної інформації журналісти змогли краще розкрити, як вирішено проблему з приміщенням для волонтерів.

У ході аналізу з'ясовано, що нульову інформацію автори в дикторських підводках до новин на телеканалі «ВІККА» не використовують. Загалом таку інформацію передають відрізки тексту, позбавлені семантичного наповнення. Автори можуть їх використовувати як елементи для конструювання тексту, проте ці компоненти свідчать про низьку мовленнєву культуру журналістів і в дикторських підводках будуть зайвими, адже текст у них має бути лаконічним й інформативно насиченим.

Зважаючи на вищевикладене, окремо слід наголосити, що інформативність дикторських підводок до регіональних новин тісно пов'язана з такою текстовою ознакою, як ситуативність. За визначенням дослідника К. Філіппова, текст завжди має відбиток комунікативної ситуації, у якій він виникає та використовується, через це текст є релевантним до неї [8, с. 129]. Наприклад, інформативність дикторської підводки: *«Із квітня черкащани платитимуть за опалення майже вдовічі більше. Усе – через здорожчання газу та зростання тарифу на кожен квадратний метр. Міські владці вже почали шукати можливість уникнути цінового стрибка. Серед варіантів – встановлення єдиного постачальника тепла в місті. Бо ж наразі в Черкасах опаленням опікуються одразу дві установи: ТЕЦ та «Теплокомуненерго»* («ВІККА-новини». – 28.03.15) – визначена ситуативністю тексту підводки, що пов'язана із перебуванням регіональної аудиторії в актуальній для неї ситуації зростання цін на оплату комунальних послуг та пошуком шляхів подолання цієї проблеми. Потрібність і нагальність поданих у підводці відомостей посилюють її інформативність.

Важливе значення щодо вияву текстової категорії інформативності в текстах дикторських підводок має їх мовне оформлення. Щоб задовольнити інформаційні потреби регіонального глядача тексти цих підводок повинні мати не лише схарактеризоване вище змістове наповнення, а й оптимальну форму його вираження та відповідну композицію тексту. За формою усі дикторські підводки на телеканалі «ВІККА» можна кваліфікувати як повідомлення. Така форма розкриття інформації є екзистенційною й призначена для надання аудиторії відомостей про події, що відбулися, тривають чи стануться найближчим часом, та, на відміну від інших форм інформації, вона має експліцитно виражені часові й просторові маркери [2, с. 31]. На підтвердження зазначеного наведемо приклад дикторської підводки: *«Відзавтра на Черкащині стартує четверта хвиля мобілізації. Цього разу вона відбуватиметься у три етапи. За словами обласного очільника Юрія Ткаченка, під час першого із них за дев'яносто днів на лінію вогню планують відправити півтори тисячі осіб. Наступні ж етапи проводитимуть вже у квітні та червні цього року»* («ВІККА-новини». – 19.01.15).

Зважаючи на те, що повідомлення в дикторських підводках розкривають змістово-фактуальну інформацію, то найкраще для них використовувати композицію, яка відповідатиме на основні запитання: *що сталося? коли сталося? де сталося? за яких обставин?* Композиція підводки, побудована як відповідь на ці питання, фактично схожа до композиції інформаційної замітки, структурованої у формі «перевернутої піраміди», основу якої становить найважливіше повідомлення, тобто головна новина, яку автор підводки повинен подати на початку.

Відповідно до описаної композиції, дикторська підводка є стислим текстом. Під час написання цього тексту до інформаційного сюжету її автор обов'язково повинен звернути увагу на обсяг матеріалу. Його обмежений хронометраж вимагає короткого подання новин, кожне речення в сюжеті має бути лаконічним: розкривати головну думку й пояснювати суть без надмірного заглиблення в подробиці та зайвих слів. Ці вимоги стосуються і новинного сюжету загалом, і дикторської підводки до нього зокрема.

Дотриманню зазначених композиційних вимог у дикторських підводках сприяє синтаксична структура тексту повідомлення: вона повинна містити зрозумілі й прості конструкції, що складаються з однієї чи двох предикативних частин. За твердженням І. Куляса, стандартом для підводки є речення із 7-9 слів. Зазначений обсяг речень зумовлений хронометражем усієї підводки, який триває близько 15 секунд, що становить 5-6 рядків тексту 14-им напівжирним кеглем. Лише в окремих випадках, коли, наприклад, необхідний «бекграунд» – фонові інформація, що розкриває деталі події в минулому, подає пояснення поняття або інформацію про героя сюжету, – вона може мати хронометраж 20-25 секунд, тобто становити 6-7 рядків тексту 14-им напівжирним кеглем [3, с. 51]. Проілюструємо це теоретичне положення дібраними прикладами: *«У Черкасах взяли розробляти велостратегію міста. Ініціювали проект тутешні активісти. До роботи залучили й фахівців зі столиці. Сівши на велосипеди, вони спершу вивчили місто. Потому – свої ідеї перенесли на карту Черкас. Її вже бачила наша Ірина Малюкова»* («ВІККА-новини». – 27.03.15); *«На Чигиринщині закровоточила Страсна ікона Спасителя. Крапельку крові на образі побачив настоятель храму. Переконус: це сильний знак божий і сигнал до перемін. Катерина Ковбій далі»* («ВІККА-новини». – 28.03.15). Композиція наведених дикторських підводок відповідає на питання *що сталося? коли? де? за яких обставин?* й містить переважно прості речення, максимальний обсяг яких не перевищує 9 слів. Така текстова побудова підводок відповідає фаховим стандартам й сприяє ефективності повідомлення.

У ході аналізу дикторських підводок до новин черкаського телеканалу «ВІККА» ми з'ясували, що найпродуктивнішими для їх синтаксичної структури є прості розповідні стверджувальні речення: *«Від завтра на Черкащині стартує четверта хвиля мобілізації. Цього разу вона відбуватиметься у три етапи»* («ВІККА-новини». – 19.01.15); *«Чигиринські активісти сьогодні прийшли пікетувати сесію обласної ради. Вони виступають проти кадрової політики обласних керівників»* («ВІККА-новини». – 21.01.15). Використання зазначених речень дає змогу стисло повідомити основну новину, а також коротко розкрити її подробиці.

Окремо варто наголосити на лексичному вираженні дикторських підводок. Оскільки вони містять змістово-фактуальну інформацію, яка завжди експліцитна, тобто виражена вербально, мовні одиниці, що її передають, зазвичай ужиті в «прямих, предметно-логічних, словникових значеннях, закріплених за цими одиницями соціально-зумовленим досвідом» [2, с. 28]. Уживання зазначених одиниць у текстах дикторських підводок на телеканалі «ВІККА» пов'язане ще й з реалізацією стандарту інформативної насиченості й лаконічності, який передбачає, що підводки потрібно писати максимально простою, зрозумілою для широкої глядацької аудиторії мовою.

**Висновки.** У ході наукового пошуку з'ясовано, що інформативність як текстова категорія дикторських підводок на регіональному телебаченні сприяє оперативному наданню точних відомостей глядачам, а також реалізації функції анонсування теленовин та привернення уваги аудиторії до них. Констатовано, що на рівні змісту цю категорію презентує змістово-фактуальна інформація. Використання такої інформації в дикторських підводках

засноване на дотриманні правил наближення до інтересів аудиторії, а також визначене її інформативною насиченістю, новизною та ситуативністю, реалізованих у дикторських підводках до регіональних новин чотирма різновидами текстової інформації – ключовою, уточнювальною, додатковою та повторною. Композиційно ці відомості структуровані у формі «перевернутої піраміди» й подані простими, зрозумілими широкому загалу синтаксичними конструкціями, що відповідає чинним стандартам новинної журналістики.

Презентоване дослідження не претендує на вичерпність і може бути продовжене в аспекті аналізу категорії інформативності на базі текстів різних жанрових форм на телебаченні. Крім того, убачаємо перспективність подальших наукових студій у вивченні специфіки вираження інших текстових категорій у матеріалах ЗМІ.

#### Список використаної літератури

1. Валгина Н. С. Теория текста : учебное пособие / Н. С. Валгина. – М. : Логос, 2003. – 173 с.
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – Изд. 4-е, стереотипное. – М. : КомКнига, 2006. – 144 с.
3. Куляс І. Редактори – репортерам / І. Куляс // Телерадіокур'єр. – № 4 ( 19 ). – 2000. – С. 49–53.
4. Козловская А. Б. Информативность как основная категория газетных сообщений / А. Б. Козловская // Вісник Сум ДУ. – № 11 (95). – 2006. – С. 40–47.
5. Накорякова К. М. Литературное редактирование / К. М. Накорякова. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 432 с.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
7. Спиридонова Е. Н. Своеобразие единого информационного формата на российском государственном телевидении (на примере деятельности региональных филиалов ВГТРК) : дисс. ... кандидата филол. наук : 10.01.10 / Спиридонова Елена Николаевна. – Саранск, 2014. – 207 с.
8. Филиппов К. А. Лингвистика текста : курс лекций / К. А. Филиппов. – СПб. : Изд-во С.-Пеберб. ун-та, 2003. – 336 с.

Надійшла до редакції 29.01.15

Прийнято до друку 4.05.15

#### **Аннотация.** *Цапок Е. Н. Проявление информативности как текстовой категории в дикторских подводках к региональным теленовостям*

*Статья посвящена категории информативности дикторских подводок в региональных телевизионных новостях на примере информационных выпусков, созданных редакцией черкасской телекомпании «ВІККА». В работе подан обзор научных источников по теме исследования, акцентировано на ее актуальности, констатировано, что информативность в дикторских подводках является важной для новостного контента журналистского материала, в частности в дикторской подводке к теленовостям, способствует привлечению к нему внимания аудитории и эффективному анонсированию новостей. В статье раскрыто понятие «дикторская подводка», выяснено, что она представляет вступление к новостному сюжету, которое отвечает требованиям сжатости и смысловой насыщенности.*

*Во время анализа дикторских подводок на черкасском телеканале «ВІККА» выявлено, что на уровне содержания категорию информативности раскрывает содержательно-фактуальная информация, основанная на соблюдении правил приближения к интересам аудитории, а также связано с такими качествами, как информационная насыщенность и новизна. В дикторских подводках к региональным новостям эти качества реализованы в ключевой, уточняющей, дополнительной и повторной информации. Композиционно содержательно-фактуальная информация структурирована в форме «перевернутой пирамиды» и представлена в основном простыми синтаксическими конструкциями, написанными понятным широкой аудитории языком.*

**Ключевые слова:** *информативность, текст, дикторская подводка, информационная насыщенность, новизна информации, синтаксическая конструкция.*

#### **Summary.** *Tsapok O. M. Display of informing as the text category in the announcer liners in the regional television news*

*The article is sanctified to the category of informing of the announcer liners in regional television news on the example of the informative producing created by the release of the Cherkasy broadcasting company of*

«VIKKA». The review of scientific sources is in-process given on the topic of research, it is accented on her actuality, established that informing in the announcer liners is important for news content, in particular the announcer liners to the television news, assists bringing in to them of attention of audience and effective announcing. A concept «The announcer liner» is exposed in the article, it is found out that she presents the prelude of news plot, which answers the requirements of conciseness and semantic saturation.

During the analysis of the announcer liners it is deduced on the Cherkasy TV channel «VIKKA», that at the level of maintenance exposes the category of informing the information saturated by facts, the use of that is based on the observance of rules of approaching to interests of audience, and also it is related to such qualities, as an informative saturation and novelty. In the announcer liners to the regional news these qualities are realized in key, specifying, additional and repeated information. Composition the information saturated by facts is structured in form the «inverted pyramid» and presented mainly by the simple phrases, written with a clear to the wide audience language.

**Key words:** informing, text, the announcer liners, informative saturation, novelty of information, phrase.

УДК 811.161.2'36

О. С. Шатілова

### ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ЕВІДЕНЦІЙНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено дослідженню засобів вираження категорії евіденційності в текстах сучасних ЗМІ. Установлено функційно-семантичний статус евіденційності в сучасній українській мові. Проаналізовано семантичну структуру речень з евіденційною семантикою. Здійснено спробу системного аналізу різнорівневих засобів, які виражають значення евіденційності в сучасній українській мові. Зазначено, що евіденційність доцільно розглядати з позицій функційно-семантичного підходу, у фокусі уваги якого – функційний аспект пропозицій зі значенням евіденційності та конкретна реалізація цих пропозицій, представлена сукупністю одиниць різних рівнів мови, які утворюють систему польового типу. У межах функційно-семантичного поля евіденційності виокремлено два мікрополя: мікрополе прямої евіденційності (мовець був свідком ситуації) і мікрополе непрямої евіденційності (мовець не був безпосереднім свідком ситуації). У свою чергу значення непрямої евіденційності сформовано трьома видами знань про ситуацію мовлення: інференційної евіденційності, переповідності та перцептуальності. З'ясовано, що засоби вираження категорії евіденційності, при всьому їхньому різноманітті, утворюють стійку систему, яка свідчить про наявність особливої концептуальної основи для цієї комунікативної категорії.

**Ключові слова:** евіденційність, функційно-семантичне поле, ядро, периферія, пряма евіденційність, непряма евіденційність.

**Постановка проблеми.** Однією з найважливіших функцій мови є обмін інформацією в суспільстві. Передаючи певну інформацію, мовець може зазначити джерело її отримання. Для цього мова має набір засобів: синтаксичних, лексичних, морфологічних. Аналіз цих засобів дозволяє зробити висновок про те, що в мові певним чином відображені та кваліфіковані джерела отриманої інформації [6, с. 602]. Термін «евіденційність» у класичному розумінні введено Ф. Боасом 1947 року, хоча семантична сфера евіденційності перебувала у фокусі уваги лінгвістів і до того. Категорія евіденційності пов'язана з одним із семантичних параметрів висловлення, що відображають ставлення мовця до змісту свого повідомлення, зокрема до джерела інформації.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню категорії евіденційності приділяли увагу такі лінгвісти, як Н. Д. Арутюнова, О. І. Беляєва, О. В. Бондарко, Т. В. Булигіна, Н. В. Гуїванюк, Г. О. Золотова та інші. Але на сьогодні в межах зазначеної проблематики ще наявні невирішені теоретичні та практичні питання. **Актуальність** дослідження зумовлена необхідністю загальнотеоретичного осмислення та класифікування способів вербалізації категорії евіденційності в сучасній українській мові.

**Об'єктом** дослідження обрано мовні засоби та способи вираження евіденційності в сучасній українській мові. **Предмет** дослідження – функційно-семантичне поле